

125. szám / 2008. január–március

EAPN-KAMPÁNY AZ ELÉGSÉGES MINIMUM JÖVEDELMI RENDSZEREKÉRT

TARTALOM

EAPN-kampány a minimum jövedelem ügyében

- Az EAPN-kampány áttekintése
- Az EAPN válasza a Bizottság aktív integrációról szóló konzultációjára
- Mit vár ettől a kampánytól az EAPN?
- Minimum jövedelmi rendszerek az EU-ban. Eltérő realitások
- Minimum jövedelem – miről is van szó?
- Minimum jövedelmi rendszerek: Mítosz és valóság
- Hogyan élünk meg a minimum jövedelemből?
- EAPN-kampány: Interjú az EAPN Ausztria és az EAPN Egyesült Királyság munkatársaival
- A szegénységről beszélni is nehéz...

Hírek Belgiumból

- Az EAPN Belgium minimum jövedelemről szóló kampányára pozitív válaszok érkeztek
- Reflektorfényben az EAPN Belgium
- A belgiumi politikai válság szociális bizonytalanságot szül

EAPN-KAMPÁNY AZ ELÉGSÉGES MINIMUM JÖVEDELMI RENDSZEREKÉRT

Mindenkinek joga van a tisztességes élethez: áttekintés az elégséges minimum jövedelmi rendszerekért indított EAPN-kampányról

Az EAPN 2007. december 19-én az EU egész területére kiterjedő kampányt indított az elégséges minimum jövedelmi rendszerekért. A 27 tagállam közül 24-ben most is érvényben van valamilyen minimum jövedelmi rendszer, a hozzáférhetőségüket és megfelelésüket tekintve azonban komoly problémák merülnek fel. Ideje világosan kimondani, hogy az elégséges minimum jövedelmi rendszerek megléte alapvető előfeltétele a társadalmi igazságosságon és a mindenkire egyformán érvényes esélyegyenlőségen alapuló EU megvalósulásának!

A minimum jövedelmet úgy lehetne meghatározni, mint egyfajta nem hozzájáruláson alapuló jövedelmi garanciát, amely a magukról gondoskodni nem képes emberek számára lehetővé teszi, hogy minimális összegű pénzbeli jövedelemhez jussanak. A megélhetéshez elegendő pénz a tisztességes élet alapvető előfeltétele, még ha a szegénység nem csak a pénzről szól. A minimum jövedelmi rendszerek megléte egyúttal a szociális védelem sarokköve. A szegénység elleni küzdelemben történő előrehaladás hiányában három fő oka van annak, hogy az EAPN úgy határozott, hogy most a minimum jövedelem ügyében folytat kampányt.

A minimum jövedelmi rendszerek manapság nem mindenki számára hozzáférhetőek, a szintek pedig nem elég magasak ahhoz, hogy tisztességes életszínvonalat tegyenek lehetővé

Az EU-n belül sincs mindegyik országban minimum jövedelmi rendszer: Olaszországban, Görögországban és Magyarországon nem

működik ilyen, országos szinten szervezett rendszer. Ahol létezik ilyen rendszer, ott sem garantált, hogy mindenki hozzáfér. Némely csoportok életkoruknál, foglalkoztatási helyzetüknél vagy migráns jogállásuknál fogva nem jogosultak minimum jövedelemre. A rendszerek összetettsége miatt az érintettek sokszor nem tudnak élni jogaikkal: a meglévő támogatási rendszerek gyakran olyan bonyolult, kusza hálót alkotnak, hogy sokan áthatolhatatlannak érzik, ami megakadályozza a jog szerint őket megillető juttatások igénylését.

A minimum jövedelmi rendszerek rögzített szintje nem alkalmas arra, hogy az embereket kiemelje a szegénységből. Sem a megélhetési költségek emelkedését, sem a szükséges szolgáltatások – például a lakhatás vagy az energia – árának emelkedését nem veszik figyelembe. Azt a súlyos pénzügyi hiányt sem képesek a maga realitásában felmérni, amellyel az emberek sokszor kénytelenek együtt élni.

A minimum jövedelmi rendszereket egyre gyakrabban feltételekhez és kényszerítő tényezőkhez kötik, hogy a különféle „ösztönzőkkel” rávegyék az embereket a munkára

A munkaerő-piaci integrációra irányuló törekvés szellemében a minimum jövedelemre/a szociális ellátásra való jogosultságot egyre több feltételhez kötik. A juttatások összege egy bizonyos idő elteltével csökken, hogy így ösztönözzék az érintetteket az aktívabb álláskeresésre. Ez oda vezethet, hogy a szociális ellátásokat olyan alacsony színvonalú állások elvállalásától teszik függővé, amelyek nem felelnek meg az egyén személyes kompetenciáinak és szükségleteinek. E szankciók igazságtalansága folytán az emberek könnyen abba a helyzetbe kerülhetnek, hogy a megélhetésükhöz végül egyáltalán nem részesülnek semmilyen jövedelemben.

Az e szemlélet alapjául szolgáló populista közvélekedéssel ellentétben az emberek igenis szeretnének állást találni és a társadalom hasznos tagjaivá válni, csak éppen ebben túl sok tényező gátolja őket (így például a színvonalas munkahelyek hiánya, az oktatáshoz és képzéshez stb. való hozzáférés, a támogató szolgálatok, köztük a gyermekgondozási és más gondozási szolgáltatások hiánya).

A negatív képzetek és hamis sztereotípiák miatt a minimum erőforrásokhoz való hozzáférés joga

sem a köztudatban, sem a politikában nem nyert elismerést

A helyzet elismerése politikai és általános szinten egyaránt nagymértékben hiányzik, ami összefügg a segélyben részesülők megbélyegzettségével és a minimum jövedelemből élők körül kialakult, gyakran téves képzetekkel. A tisztességes társadalom egyik alapköve és egy mindenki számára elérhető biztosíték helyett sokszor úgy vélik, hogy az állam ezzel csak segédkezet nyújt a lustáknak, akik nem is próbálnak munkát találni.

A minimum jövedelemhez való hozzáférés szociális jog és az emberhez méltó élet előfeltétele. Egy jól működő társadalomban senkinek – se férfinek, se nőnek, se gyereknek – nem szabadna arra kényszerülnie, hogy a szegénységi küszöb alatt éljen. A minimum jövedelem biztosításának társadalmunkban számos pozitív hozadéka van: amellett, hogy biztosítékot nyújt mindazoknak, akik bizonytalan helyzetük miatt nem tudnak dolgozni, megadja az embereknek a szükséges biztonságérzetet, hogy a túlélésért folytatott pusztán harc helyett aktívan tudjanak munkát keresni. A minimum jövedelem biztosítása nélkül a szegénység társadalmi költségei az egészségügyi, oktatási, állami stb. költségeket tekintve sokkal magasabbak lennének.

A minimum jövedelmi rendszerek rögzített szintje gyakran nem alkalmas arra, hogy az embereket kiemelje a szegénységből

A minimum jövedelem megjelenése az EU-s folyamatokban...

1992: az első lépés, de ez még nem elég...

1992. június 24-én az Európai Tanács egyhangúlag arra a nagy jelentőségű megállapodásra jutott, hogy elismeri az egyénnek az emberi méltósággal összeegyeztethető életmódhoz elégséges forrásokhoz és szociális segítségnyújtáshoz való alapvető jogát (92/441/EGK ajánlás).

Az EAPN éveken át hangsúlyozta, hogy a minimum jövedelmi rendszereknek alapvető

jogokon kellene alapulniuk, mindenki számára hozzáférhetőnek kellene lenniük és a méltó életet lehetővé tevő szinten kellene őket meghatározni. Az EAPN arra is felhívta a figyelmet, hogy az ilyen elégséges minimum jövedelmi rendszereket a szegénységben élők részvételével egy integrált szemlélet keretében kellene bevezetni, biztosítva az elégséges minimum jövedelemhez, a tisztességes munkahelyekhez és a színvonalas szolgáltatásokhoz való hozzáférés kialakítását és kölcsönösen egymást erősítő működését, biztosítva egyúttal azt is, hogy megfelelő pénzügyi és egyéb támogatás álljon rendelkezésre mindazok számára, akiknek a családi kötelezettségeik, koruk, fogyatékságuk stb. miatt a munka nem jelent választási lehetőséget.

Az „aktív integráció” stratégiája: üdvözlendő lehetőség

A Bizottság 2006. február óta terjeszti az új aktív integrációs szemléletet, amelyet 3 fő elemet átfogó stratégiaként határoztak meg: 1) Kapcsolódás a munkaerőpiachoz, álláslehetőségek vagy szakképzés formájában; 2) Jövedelemtámogatás, az emberhez méltó életet lehetővé tevő szinten; 3) Jobb hozzáférés a munkaerő-piaci integrációt lehetővé tevő szolgáltatásokhoz – a gyermekgondozási, egészségügyi, tanácsadó szolgáltatásokhoz, az egész életen át tartó tanulást segítő szolgáltatásokhoz, az IKT-szolgáltatásokhoz, a rugalmas munkaszervezéshez... Az EAPN üdvözlöi ezt a holisztikus szemléletet.

Az EU Bizottsága az elmúlt hónapokban a tagállamokkal, a szociális partnerekkel, az Európai Parlamenttel és valamennyi érintettel konzultált arról, hogy az EU szintjén határozottabban fel kellene lépni e szemlélet megvalósításáért. Ennek jegyében az Európai Tanács 2008 végéig elfogadhatná az aktív integráció közös alapelveit.

Üdvözljük ezt a javaslatot, és reméljük, hogy ez a tagállamokat is olyan elégséges minimum jövedelmi rendszerek kidolgozására ösztönzi majd, amelyek tényleges változást képesek hozni a szegénységben élők életébe. Ezt azonban nem lesz egyszerű megvalósítani egy olyan közegben, ahol gyakran a foglalkoztatást tekintik a szegénységből kivezető egyedüli útnak.

Az EAPN továbbra is részt vesz az aktív integráció valamennyi aspektusáról folytatott politikai vitában (lásd a 2. oldal széljegyzetét), de ezt a kérdést tágabb összefüggések között is meg kívánjuk

vizsgálni, ezért e kampány révén tovább nyomtatékosítjuk, hogy az elégséges minimum jövedelem hiánya sürgősen orvoslásra váró probléma az Európai Unióban.

Claire Champeix
EAPN politikai tisztviselő

Az EAPN kampányáról bővebb információt a http://www.eapn.org/code/en/news_detail.asp?pk_id_content=3130 oldalon talál, ugyanitt a kampányanyagok is elérhetők

Új lendületet kaphat a szociális Európa: Az EAPN válasza a Bizottság aktív integrációról szóló konzultációjára

A Bizottság 2007. október 17-én – a szegénység felszámolásának világnapján – közleményt adott ki, „A szociális védelem korszerűsítése a nagyobb társadalmi igazságosság és gazdasági kohézió érdekében: a munkaerőpiacról leginkább kiszorultak aktív integrációjának elősegítése” címmel¹.

Ez egy 2006-ban indított konzultáció második fázisát jelenti, amelynek révén a Bizottság törekedett az aktív integráció fogalmának népszerűsítésére, egy megfelelő szintű, a munkaerőpiachoz és a szolgáltatásokhoz való jobb hozzáféréshez kapcsolódó jövedelemtámogatás biztosítását is beleértve.

A tagállamok 2008 második felében, a francia elnökség alatt fognak tárgyalni az aktív integráció közös alapelveinek elfogadásáról. Február 28-án kiadott válaszukban az EAPN üdvözölte ezt a bizottsági konzultációt mint fontos és időszerű kezdeményezést, amely kedvező várakozásokat szül egy olyan időszakban, amikor egyébiránt szánakozva szemléljük az EU szintjén fennálló politikai közeget, mivel nem kedvez a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemnek.

Szilárd meggyőződésünk, hogy az aktív integrációt egészében kellene értelmezni és megvalósítani, ügyelve a három összetevője

közötti kölcsönös összefüggésekre, valamint arra, hogy a megfelelő jövedelem és a szolgáltatások a foglalkoztatás/a társadalmi integráció előfeltételei. Az EAPN ezenkívül azt javasolja, hogy az aktív integráció alapelveinek megvalósítása a megerősített nyílt koordinációs módszer, a társadalmi integrációra ható folyamatok jobb összehangolása révén, és a pénzügyi eszközök konkrét támogatásával történjen. Mindehhez az EU-tól vár iránymutatást, hogy biztosítsa a szegénységellenes szervezetek és a szegénységben élők minőségi részvételét, hogy folyamatos, dinamikus folyamat alakulhasson ki.

Claire Champeix, EAPN politikai tisztviselő

Mit vár ettől a kampánytól az EAPN?

Az EAPN szerint legfőbb ideje, hogy kampányt indítsunk a minimum jövedelem ügyében. Három célkitűzésünk van:

A politikai folyamatokkal kapcsolatos célkitűzés

Rövid távú célunk volt, hogy a tagállamok részt vegyenek és kedvezően viszonyuljanak az aktív integrációról szóló, 2008. februárban lezárult bizottsági konzultációs folyamathoz. Most azt szeretnénk elérni, hogy a tagállamok pozitívan közreműködjenek az aktív integráció 2008 végéig elfogadni kívánt közös alapelveinek kidolgozásában. Szeretnénk emellett, ha ez az „aktív integrációról” szóló bizottsági konzultációs folyamat lehetőséget teremtene több tagállami fellépésre az elégséges minimum jövedelemhez való általános hozzáférés érdekében, valamint az európai szintű vitára a kötelező erejű EU-s eszközök számának növeléséről.

A tudatosság növelésével kapcsolatos célkitűzés

Fel akarunk lépni a szegénységhez kapcsolódó negatív képzetek ellen. Az emberek nem hiszik el, hogy a szegénység a mi társadalminkban is előfordulhat: a szegénységben élőkről sokszor azt gondolják, hogy nem hajlandók dolgozni, ezért az a megoldás, hogy az ellátásokat több feltételhez kell kötni, hogy munkavállalásra kényszerítsük őket. Nem értik meg a valós helyzetüket, és azt, hogy a teljes körű társadalmi részvételükhöz először más kérdéseket kell kezelni – hogy mindeneke

¹ Lásd: http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/active_inclusion_en.htm

segítségre van szükségük! Szembe akarunk szállni ezzel az elképzeléssel.

Az EAPN fejlődésével összefüggő célkitűzés

A kampány segítségével egy olyan határozott üzenetet próbálunk kidolgozni, amelyet az EAPN hosszabb távon is használni fog. A kampány egyben egy folyamat kezdete is, amellyel szeretnénk megerősíteni az EAPN nemzeti hálózatainak kampányok folytatására való képességét és növelni kampányszervezetként szerzett ismertségüket.

Minimum jövedelmi rendszerek az EU-ban: Eltérő realitások

Különböző formákban, más-más időzítéssel, de mindegyik EU-tagállam kidolgozott egy olyan egyetemes szociális támogatási rendszert, amelyik arra szolgál, hogy az ország minden törvényes lakosa számára biztosítsa az „emberhez méltó élethez” szükséges minimum jövedelmet, bármit is értsenek az „emberhez méltó élet” fogalmán.

Az EU-ban csak három olyan ország van, ahol nincs egyetemesen garantált minimum jövedelmi rendszer (GMI): Olaszország, Görögország és Magyarország. Ezekben az országokban is reformok folynak, de kimenetelük egyelőre nem világos.

Alapelvek: országonként eltérő értelmezések...

Ha megvizsgáljuk a GMI felépítését meghatározó alapelveket, az országok között több csoportot különböztethetünk meg:

Az első csoportba azok az országok tartoznak, ahol a GMI-rendszerek célja, hogy elegendő jövedelempótlékot biztosítsanak a tisztességes élethez szükséges minimumként társadalmilag elismert életszínvonal fenntartásához vagy eléréséhez

(DE, AU, FI, SE, MT), de ezt a képletet helyenként kifejezetten ki is egészítik a (gazdasági aktivitáson keresztül történő) társadalmi integráció célkitűzésével (DK, BE, L, NL, FR).

Az országok másik csoportjában a GMI-rendszerek célját inkább a létminimum felől határozzák meg (ES, PT, SI, BG, RO, CZ, SK, EE), illetve kifejezetten a rászoruló személyeket vagy háztartásokat segítik (UK, IE, LV, PL).

A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet egyedül Spanyolország és Luxemburg említi meg kifejezetten a GMI-rendszerek céljai között.

Valamennyi garantált minimum jövedelmi rendszerre jellemző, hogy az ellátásokhoz megvizsgálják a vagyoni helyzetet, és a munkaképes személyek esetében a jogosultságot az aktív munkakeresés feltételéhez kötik.

Az ellátások szintje továbbra is igen különböző

A fenti közös vonásokon túl az ellátások szintje az EU-n belül meglehetősen változatos. Egy egyedülálló személy esetében (más szociális transzferek figyelembevétele nélkül) az összeg a lettországi havi 28 eurótól egészen a dániai 1130 euróig terjedhet.

Néhány tagállamban viszont, ahol az általános rendszerben nyújtott ellátás szintje alacsonyabb, ezt külön juttatásokkal egészítik ki lakhatás vagy egészségügyi támogatás, családi ellátások vagy más, az alapszolgáltatások (oktatás, fűtés, gáz és elektromos áram, közlekedés) költségeinek fedezésére hivatott juttatások formájában.

Egyes országokban külön GMI-rendszerek működnek a népesség bizonyos csoportjai, például az idősek vagy a rokkantak számára. A védőháló részeként hozzáférést biztosíthatnak különböző speciális szolgáltatásokhoz (jogi tanácsadás, segítség az eladósodottaknak), illetve olykor természetbeni juttatásokhoz is (élelmiszer vagy ruha).

Hatékonyság a szegénység elleni küzdelem szempontjából?

A szám adatok szerint az EU valamennyi országára igaz, hogy a szociális segélyben részesülők háztartásainak nettó jövedelme

nem éri el a háztartások jövedelmi közepének 60%-ában meghatározott szegénységi küszöböt, amely az EU-ban referenciaként alkalmazott szegénységi küszöb. Ha az ennek megfelelő 50%-os határvonalat vizsgáljuk, akkor is csak néhány olyan ország van, ahol a szociális segélyben részesülők háztartásainak jövedelme valamelyest meghaladja ezt a határt. Ennél is aggasztóbb, hogy még ha a legalacsonyabb szegénységi küszöböt, a jövedelmi közép 40%-át vesszük is, ami jövedelmi szempontból a súlyos szegénységnek felel meg, akkor is csak néhány olyan országot találunk, ahol a szociális segélyből élők háztartásainak jövedelme túllépi ezt a rendkívül alacsony határt.

Ez alapján úgy tűnik, hogy a GMI-n és a szociális támogatási rendszereken keresztül biztosított jövedelem még a súlyos szegénység helyzeteinek elkerülésére sem elegendő, ami pedig rendes esetben ezeknek a végső menedéket nyújtó rendszereknek a minimális célja.

Audrey Gueudet
EAPN tájékoztatói tisztviselő

Ez a cikk Ramon Peña Casas „A minimum jövedelem szintje a kibővített EU-ban: Garantált minimum jövedelmi rendszerek” című cikkén alapul, amely az Európai Bizottság támogatásával és az EAPN Írország vezetésével lezajlott transznacionális projekt keretében azt vizsgálta, hogy mennyiben kívánatos, illetve megvalósítható a szociális standardok rögzítése Európa-szerte.

http://www.eapn.ie/pdfs/155_paper%20II%20%20Minimum%20income%20standards%20in%20enlarged%20EU.pdf

Minimum jövedelem – miről is van szó?

A szociális biztonsági és jóléti ellátások az állami hatóságok által különféle jogcímenek – betegség és fogyatékoság, életkor, családi kötelezettségek, munkanélküliség stb. – folyósított jövedelmeket jelentik. E jövedelemtámogatások némelyikét **pótlékoknak** nevezik, mivel a munkából származó jövedelmet hivatottak pótolni munkanélküliség esetén. Az ellátások a

biztosítás vagy a szociális támogatás alapján szerveződnek.

A minimum jövedelmi rendszerek nem tévesztendőek össze a **minimálbérrendszerekkel**, amelyek az alkalmazottak munkabérének alsó határát rögzítik törvényi úton vagy kollektív szerződéseikben.

A minimum jövedelem egyfajta utolsó esélyt jelent a szociális támogatás rendszerében, ezáltal a legnagyobb szegénységben élőknek nyújt mentőövet. Az EU legtöbb tagállamában működik valamilyen minimum jövedelmi rendszer, noha ezek elérhetősége és megfelelősége rendkívül különböző. Legtöbbjük a szegénység ellen nem nyújt elég hatékony védelmet.

Az Európai Tanács 1992-ben azt ajánlotta a tagállamoknak, hogy ismerjék el az egyének **„az emberi méltósággal összeegyeztethető életmódhoz** elégséges forrásokhoz és szociális segítségnyújtáshoz” való alapvető jogát.

A minimum jövedelem szintjeit az érintettek közreműködésével az elégséges és a tisztességes megélhetés országos szintjeihez viszonyítva kell meghatározni.

A minimum jövedelmi rendszereket hozzáférhető, színvonalas szolgáltatásokkal kell kiegészíteni, és az olyan személyek esetében, akik vissza tudnának térni a munkaerőpiacra, pozitív intézkedésekkel kell támogatni az újbóli foglalkoztatást. Az EAPN ezért támogatja **az emberi méltósággal összeegyeztethető elégséges minimum jövedelem** fogalmát.

Az elégséges minimum jövedelemnek központi szerepet kell kapnia a magas szintű szociális standardok terjesztésében, hogy kitűnjön, az Európai Unió és tagállamai hogyan támogatják a társadalmi kohéziót.

Minimum jövedelmi rendszerek: Mítosz és valóság

Sokan attól félnék, hogy az elégséges minimum jövedelmi rendszerek megszüntetnék a munkára készítő ösztönzőket, és az elégséges minimálbér megfizetése nem lenne jövedelmező a vállalkozásoknak, ezáltal romba döntené a nemzetgazdaságot. Az EAPN John Veit-Wilson nemzetközileg elismert szakértőt kérdezte erről a témáról, hogy választ kapjon néhány, az

elégséges minimum jövedelmi rendszerekkel szemben gyakran felmerülő kifogásra.

A magasabb minimum jövedelem csökkentené a munkára való ösztönzést, mivel kisebb lenne a különbség a szociális jóléti ellátások és a minimálbér összege között

Az az elgondolás, miszerint az emberek szűklátókörű számítások alapján választanak a foglalkoztatás és a jóléti ellátások között, csak egy gazdasági elmélet, amelyet a való világból származó bizonyítékok nem támasztanak alá. A munkaképes emberek többsége valójában igyekszik olyan állást találni, amely eleget fizet ahhoz, hogy magát és családját megóvja a szegénységtől. Akik fiatal koruk, családi kötelezettségeik, fogyatékosságuk vagy életkoruk miatt nem tudnak belépni a fizetett munkaerőpiacra, ugyancsak rászorulnak az elégséges minimum jövedelemre.

Ha a társadalom nem védi meg az embereket a szegénységtől azáltal, hogy foglalkoztatási helyzetétől függetlenül elégséges minimum jövedelmet biztosít számukra, nemcsak nekik és a gyermekeiknek, illetve más eltartott hozzátartozóiknak árt, hanem a társadalom és a gazdaság egésze számára is hosszú távú költségeket idéz elő, például a rossz egészségi állapot és a munkaképesség elvesztése formájában.

Ha a társadalom nem védi meg az embereket a szegénységtől [...], a társadalom és a gazdaság egésze számára is hosszú távú költségeket idéz elő

A minimum jövedelem emelése növelné az ellátásokkal elkövetett csalásokat, és kezelhetetlenné tenné a rendszert.

A szociális támogatásban előforduló téves kifizetések többsége egyszerű hiba, nem pedig csalás miatt következik be (a bizonyítékokat az Egyesült Királyság Nemzeti Számvevőszéke szolgáltatta). Ráadásul a hibák nagyobb részét maga a közigazgatási személyzet követi el, mivel a rendszerek olyan bonyolultak, hogy még az ott dolgozók sem tudnak kiigazodni az ellátások kifizetésében, ami gyakran oda vezet,

hogy az igénylők az őket megillető összegnél inkább kevesebbet kapnak, semmint többet.

Ha van valami, ami a szociális támogatások jogosulatlan igénylésére ösztönöz, az nem más, mint hogy az igénylőknek nincs elég pénz a tisztességes megélhetéshez. A szociális támogatások rendszere sok esetben adminisztratív oldalon olyan mértékben alulfinanszírozott, hogy jelenleg nem a céljaiknak megfelelően működnek. Az ellátások magasabb szintje, a jogosultságok leegyszerűsítése és a személyzeti oldal javítása mind hatékonyabbá tenné a rendszereket céljaik elérésében és forrásaik felhasználásában.

Ha emelik a minimum jövedelem szintjét, a munkavállalók azt fogják követelni, hogy emeljék meg az alacsony fizetéseket is, az üzleti vállalkozások pedig már nem tudnak többet fizetni. A versenyképesség érdekében szükséges alkalmazkodnunk, és csökkentenünk a jóléti államot.

Ez az érv megint csak egy túlon túl leegyszerűsített gazdasági elméleten alapul, a tények viszont azt mutatják, hogy a minimálbérek magasabb szintjei az EU-tagállamokban összeegyeztethetőek a magas növekedéssel és a stabil gazdasággal, az egyenlőtlenségek alacsonyabb szintjével és a jobban működő jóléti államokkal. A munkavállalóknak mindig tisztességes megélhetést biztosító béreket kell fizetni.

Hogyan várhatnánk el a legalacsonyabb jövedelmű munkavállalóktól, hogy a társadalom egészének érdekében a teljes nemzetgazdaság biztonságának terhére ők hordozzák? Ha gazdasági következményekkel jár az, hogy a fizetésüket a tisztességes megélhetést nyújtó szintre emeljük, az egész társadalom számára kedvező munka költségeit azoknak kellene viselniük, akiknek megvannak az ehhez szükséges erőforrásaik, nem pedig azoknak, akiknek az erőforrásokból a legkevesebb jutott. Ha a vállalkozások tényleg nem engedhetik meg maguknak, hogy tisztességes munkabért fizessenek a legkisebb jövedelműeknek, akkor úgy helyes, ha a hozzájuk képest magasabb jövedelműek is hozzájárulnak a jóléti állam forrásaihoz (a jövedelmek és a nyereségek megadóztatása révén).

A gyakran hangoztatott érvekre kapott többi válasz megtalálható az EAPN weboldalán: www.eapn.org. A jövedelmek megfelelőségéről részletesebben is tájékozódhat John Veit-Wilson weboldalán: www.staff.ncl.ac.uk/veit-wilson

Hogyan élünk meg a minimum jövedelemből?

„Megalázó, ahogy az emberek rád néznek. Nem is tekintenek embernek.”

„Nem az a baj, hogy néha kifutunk a pénzből; az igazi probléma az, hogy az egész életünket így éljük le, és a gyerekeink is ebben nőnek fel.”

„Nem tudok társaságba menni. Romokban van az önbizalmam, mert minden nap a következő nap miatt kell rettegnem.”

„Elvesztettem a barátaimat, mert nem tudok részt venni a tevékenységeikben.”

„Mivel elértem a szociális segély felső határát, 6 hónap elteltével csökkentették a jövedelmemet. Ez azt jelenti, hogy a hónap utolsó hetében arra sem marad pénzem, hogy ételt vegyek.”

Az idézetek a Szegénységben Élők 5. találkozójáról (az EU osztrák elnöksége, 2006) és a „Voices from the Poverty Line” („Megszólalnak a szegénységi küszöb alatt élők”) című kiadványból (EAPN, 2006) származnak. Az idézett dokumentumok megtalálhatók az EAPN weboldalán: www.eapn.org

Az EAPN minimum jövedelmi kampánya a nemzeti hálózatokban: interjú az EAPN Ausztria és az EAPN Egyesült Királyság munkatársaival

EAPN Ausztria: A minimális biztonsághoz többre van szükség, mint az a bizonyos havi minimum jövedelem!

2009 elejére várható egy új minimum jövedelmi rendszer bevezetése. Az új rendszer a mostani, szövetségi államokként különböző szociális támogatási rendszert hivatott javítani. Kötelezővé teszi a környezettanulmányt, és amennyiben a kedvezményezettek

„foglalkoztathatónak” minősülnek, rendelkezésre kell állniuk a munkaerőpiacon.

Bár az új rendszerbe részben olyan elemek is bekerültek, amelyeket az EAPN Ausztria már hosszú évek óta követelt, több aggály is felmerült, különösen a végrehajtást illetően. Az EAPN Ausztria főként azt tartja aggályosnak, hogy a foglalkoztathatóságot és a rászorultságot hogyan – és kik – fogják megvizsgálni, ezenkívül azt is kifogásolta, hogy nem született semmilyen koncepció a munkaerőpiactól legtávolabb lévők bevonására.

Az EAPN kampányt meglóvágolva az EAPN Ausztria saját kampányban fogja felhívni a figyelmet arra a tényre, hogy miközben a minimális biztonsághoz a havi minimum jövedelemnél többre van szükség, támaszkodni kell a munkaerő-piaci politikákra is, amelyeknek jó minőségű, legalább minimálbért fizető munkahelyeket kellene biztosítaniuk, ahelyett hogy mindenáron munkára akarják kényszeríteni az embereket, bármilyen munka legyen is az.

Az EAPN Ausztria ugyancsak hangsúlyozni fogja a jó szociális infrastruktúra szükségességét, amely mindenki számára garantálja a magas színvonalú szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést. A szociális és munkaerő-piaci szolgáltató központokban dolgozók számára pedig jobb képzéseket és speciális képzési programokat kell biztosítani. A szegénységben élőknek kevesebb megaláztatásra, több tiszteletre van szükségük! A kampányt március elején mutatták be az osztrák elnöknek.

Michaela Moser
EAPN Ausztria

EAPN Egyesült Királyság: A politikai napirenden az elégséges minimum jövedelem kérdésének is ott a helye

Az elégséges minimum jövedelemért folyó kampány hosszú, nehéz küzdelemnek ígérkezik – de nem adhatjuk fel. Az egyesült királysági kampányon dolgozók tapasztalatai felhívták a figyelmet az előttünk álló nehézségekre, és arra, hogy a hálózatainkat és támogató szervezetünket is meg kell nyernünk magunknak, hogy a mindenkit megillető elégséges minimum jövedelem ügye általános támogatottságot nyerjen.

A Peanuts4Benefits kampányunk révén 2003 óta sikerült bizonyítanunk, hogy az ellátások nemcsak az átlagbérekhez viszonyítva, hanem még az inflációhoz képest is kisebb százalékos arányban növekedtek. A kormány válasza mit sem változott: a hangsúly továbbra is a foglalkoztatási ráta növelésén van. Egyetlen célja, hogy 80%-os foglalkoztatási rátát érjen el, miközben milliók szorulnak majd segélyre.

Az elmúlt 30 év valamennyi kormánya szisztematikus propagandatevékenységet folytatott, aminek folytán az ellátást igénylőket sikerült úgy feltüntetni, mintha egytől egyig élők lennének, akik nagyrészt maguknak köszönhetik a szegénységüket. Az elégséges minimum jövedelem támogatása helyett a kormányok olyan környezetet alakítottak ki, amelyben sokan úgy vélekednek, hogy az igénylők mindaddig ne kapjanak semmit, amíg nem hajlandók segíteni magukon vagy „közösségi munkát” vállalni az ellátás fejében.

Ez a helyzet annak ellenére, hogy több tanulmány is igazolta, hogy az egészséges életvitelhez minden egyes személynek a jelenleg érvényes ellátások kétszeresére lenne szüksége.

Az EAPN minimum jövedelemért folytatott kampánya az egyesült királysági kampánynak is nagy lökést adhat. Az elkészült kampányanyagok rendkívül hasznos segítséget fognak nyújtani ahhoz, hogy meggyőzzük a szervezeteket arról, hogy van mód a vélemények megváltoztatására, és hogy ebben a kérdésben Európa-szerte valamennyi hálózatnak össze kell fognia.

Nincsenek illúzióink az előttünk álló feladat nagyságát illetően, de ha kitartóan küzdünk, talán meg tudjuk nyerni ezt a harcot. Ellenkező esetben bizonyosan veszítünk.

Colin Hampton
EAPN Egyesült Királyság

A szegénységről beszélni is nehéz...

A tisztességes minimum jövedelemért folyó kampány új kezdetet jelent az EAPN számára. A kidolgozás folyamata során – különös

tekintettel a kampánynak az első oldalon látható image-ére – kérdések egész sora merült fel, nem utolsósorban az, hogy hogyan tudnánk a szegénységben élők megbélyegzése nélkül keresztülvinni a kampány üzenetét.

A különböző szolgáltatókkal e kampány keretében és más projektek során kialakított kapcsolataink időről időre bizonyították, hogy az emberek – nem utolsósorban a média és a tágabb értelemben vett társadalom – mennyire tájékozatlanok a szegénység ügyében.

Nagyarányú háttér munkára van szükség, hogy megismertessük az emberekkel a szegénység és a társadalmi kirekesztés különféle arcait, és eloszlassuk a „szegénység” által felidézett képzeteket.

Első dolgunk, hogy felvilágosítsuk az embereket arról, milyen méreteket ölt a szegénység országainkban. Erre rendszerint a tények megtagadásával szoktak reagálni: hogyan is lehetne elképzelni, hogy a világ egyik leggazdagabb régiójában ilyen sokan éljenek szegénységben?

A következő lépésben el kell magyaráznunk, hogy „a szegények” sem egyetlen homogén tömeget alkotnak, hanem igencsak különböző emberekről van szó, akik mind élnek a maguk különféle problémáktól nehezített életét, azaz a szegénységet sem szabad egyoldalúan megközelíteni.

Végezetül visszajára kell fordítanunk azt a negatív képet, amellyel a szegénységet gyakran tovább terhelik. A szegénység által érintett embereket sokszor vádolják saját helyzetükért. Úgy tűnik, hogy közvélekedésben egyre nagyobb hangsúly jut az „egyéni felelősségre”, és egyre kevesebb az „igazságtalanságra”.

Audrey Gueudet
kommunikációs tisztviselő (EAPN)

Az EAPN Belgium minimum jövedelemről szóló kampányára pozitív válaszok érkeztek

A belga hálózat az elmúlt hónapokban aktívan dolgozott az EAPN európai minimumjövedelem-kampányán.

A belga hálózat és regionális hálózatai az érintett szövetségi és regionális minisztereknek szóló levélíró kampányt indítottak, és a különféle szervezeteket és a magánszemélyeket is e példa követésére biztattak. A francia anyagokat használtuk fel, a szórólapot és a leveleket lefordítottuk hollandra, és kiegészítettük az érintett miniszterek listájával. A belga hálózat maga is írt az összes szövetségi és regionális miniszternek, a politikai pártok vezetőinek és a belga európai parlamenti képviselőknek.

A kampányt még tovább is lehetett volna gerjeszteni, ha előre figyelmeztetjük az összes szervezetet és személyesen vesszük fel a kapcsolatot a legfontosabb miniszterekkel vagy asszisztenseikkel. Az idő az egyik legfőbb ellenségünk: a belga hálózatnak nincs személyzete, eltekintve attól az egy főtől, akit ideiglenesen, kifejezetten a szegénységben élők európai találkozójának előkészítése céljából finanszíroz.

Rengeteg pozitív visszajelzést kaptunk, például a flamand liberális párt vezetőjétől, aki üzenetében támogatta a bizottsági konzultáción előterjesztett követeléseinket; Belgium EU-képviselője, a szövetségi társadalmi integrációs hivatal, valamint zöld párti és szocialista európai parlamenti képviselők pedig gratuláltak a kampányhoz és ugyancsak támogatásuknak adtak hangot.

A belga kormány az Európai Bizottság aktív integrációról szóló közleményére adandó válaszát megtárgyaltuk a szövetségi társadalmi integrációs hivattal tartott negyedéves ülésünkön, ahol a hivatal megígérte, hogy a

pozitív válasz érdekében felveszi a kapcsolatot a többi minisztériummal. Sajnálatos módon az új szövetségi kormány megalakulásával kapcsolatos problémák miatt az érintett miniszterek nem tudtak időben válaszolni, ezért a belga EU-képviselő önként vállalta, hogy tovább dolgozik a belga részről remélt pozitív válasz érdekében. Elküldtük nekik az EAPN állásfoglalását. A belga hálózat emellett a társadalmi integrációért felelős minisztert is felkérte, hogy személyesen egyengesse az ügy útját, és győződjön meg róla, hogy a válasz eljut az Európai Bizottsághoz, még ha a határidő lejárt után is. Remélhetőleg a végeredmény ugyanolyan pozitív lesz, mint amilyen a 2006. évi 1. forduló volt.

A belga hálózat azt is javasolta, hogy a minimum jövedelem kérdését vegyék fel azok közé a témák közé, amelyek be fognak kerülni a szociális védelemről és társadalmi integrációról szóló következő, 2008-2011-es stratégiai jelentésbe. Gyakorlatilag azt szeretnénk, ha az összes minimum juttatást megemelnék annyira, hogy legalább a szegénységi küszöb szintjét elérje. Ez a javaslat a 2006-08-as nemzeti cselekvési tervben már felmerült, de csak a minimum nyugdíjak esetében, azzal az érveléssel, miszerint morálisan elfogadhatatlan, hogy az állam a más jövedelemforrással nem rendelkezőket a szegénységi küszöb alatti életszínvonalra kényszeríti.

Azzal érveltünk, hogy ami a minimum nyugdíjakra igaz, az a szegénységi küszöb alatti szintű minimum juttatások mindegyikére ugyanúgy érvényes. Az ügyünket valamennyi résztvevő elfogadta és támogatta, ezért előterjesztik majd a társadalmi integrációról

szóló tárcaközi konferencián, amelyen dönteni fognak az új stratégiai jelentésről. Ezt pedig a szociális védelemről és társadalmi integrációról szóló stratégiai jelentés „cselekvési” munkacsoportjának kéthetente tartott ülésein figyelemmel fogjuk kísélni.

Ludo Horemans
EAPN Belgium

Reflektorfényben az EAPN Belgium

A belgiumi szövetségi berendezkedést tükrözve a Belga Szegénységellenes Hálózat (Belgisch Netwerk Armoedebestrijding – EAPN Belgium) is három regionális csoportosulásra oszlik: a flamand, a valloni és a brüsszeli hálózatra.

A szövetségi kormányt és az európai szintű politikai ügyeket a belga hálózat ellenőrzi és kezeli, a regionális hálózat tagszervezeteinek pedig rendszeres tájékoztatást nyújt az EU-s politikai fejleményekről.

A belga hálózat európai politikai munkacsoportja kezeli a szegénységben élők éves európai találkozójára tett országos előkészületeket. Ehhez 5 országos ülést és egy sor regionális ülést tartanak, ahol a szegénységben élők és a különféle szövetségi hivatalok képviselői egyaránt megjelennek. A csoport emellett minden évben számos, a szövetségi és az európai politikai fejleményekről tartott nagyszabású tájékoztató és vitafórumon vesz részt.

Az EAPN Belgium ezeknek a belső hálózatoknak a tevékenységeit többek között a belga szövetségi kormány által a szociális védelemről és társadalmi integrációról szóló jelentés elkészítése céljából létrehozott „cselekvési” munkacsoport ülésein fogja össze. A belga hálózat ezenkívül negyedévente találkozik a belga társadalmi integrációs hivattal, hogy megvitassa a szegénység kezelésének és az általános kormányzati politikának a folyamatát és az elért előrehaladást.

L.H

A belgiumi politikai válság szociális bizonytalanságot szül

Belgium a 2007. júniusi szövetségi választások óta politikai holtponton van. Az ügyvezető kormány csak 2007. december közepén lépett hivatalba azzal a megbízatással, hogy 2008. márciusra tegye lehetővé a végleges kormány megalakulását. Ezen interregnum idején sok területen nem hoztak – vagy nem tudtak meghozni – valódi

döntéseket, a szociálpolitika területét is beleértve. Emiatt a minimum jövedelemről szóló bizottsági konzultáció második fordulójára sem sikerült választ adni, mivel az érintett minisztereknek nem volt idejük ezzel foglalkozni.

A belgiumi társadalmi légkör az utóbbi időben nagyon sok problémával terhes. Az energiaárak kénytelenül emelkednek: kutatások szerint az élelmiszerek és más alapvető árucikkek ára egy év alatt 15%-kal emelkedett, miközben a fizetések mindössze 2%-kal. A lakbér és a lakhatás egyéb költségei (elektromos áram, gáz, víz) a minimum juttatások kétharmadát elviszik, de még az alacsonyabb jövedelműek számára is szinte megfizethetetlenek. Mindezen tényezők rendkívüli nyugtalanságot idéztek elő a társadalom széles rétegeiben (mivel a szegénységben élőknek jóval több embert érintenek), ami az iparban és a kereskedelemben sztrájkhullámhoz, a gazdaság egészét tekintve pedig széles körű instabilitáshoz vezetett. Mindeközben pedig nincs az ország élén erős, kezdeményező kormány. Valahányszor a kormány tagjai vagy más prominens személyiségek külföldre látogatnak, minden alkalommal kérdésekkel találják szembe magukat Belgium egyébiránt meglehetősen stabil társadalmi helyzetét illetően.

Ez a társadalmi bizonytalanság – ami értelemszerűen leginkább a minimum ellátásokból élőket sújtja, hiszen többségük szegénységben él – együtt jár azzal a tendenciával, hogy a minimum jövedelmet igénylőket próbálják egyre inkább „aktivizálni”, felelőssé téve őket saját helyzetükért. Egy prosperáló gazdaságban, ahol a mai napig sok a betöltetlen állás, minden munkanélkülről könnyű azt gondolni, hogy nem hajlandó élni a kínáló lehetőségekkel, ezért a munkanélküliségéről csak ő tehet. Ennek következtében egyfajta „boszorkányüldözés” folyik mindazokkal szemben, akiknek nincs állásuk.

Ez a társadalmi bizonytalanság együtt jár azzal a tendenciával, hogy a minimum jövedelmet igénylőket próbálják egyre inkább „aktivizálni”

Miközben törekszünk az EU által célul kitűzött magasabb foglalkoztatási ráta elérésére, mindazoknak, akik különféle okokból nem képesek megfelelni a munkaerőpiac meglehetősen szigorú követelményeinek, nyomásgyakorlásra és büntetésre kell számítaniuk, ami akár a minimum jövedelemre való jogosultságuk elvesztését is jelentheti. Mindeközben a harmadik világ országaiból, sőt, akár az új tagállamokból

okmányok nélkül érkezőket is illegális bevándorlóként kezelik és a bűnözőkhöz hasonlóan bezárják – a gyerekeket is –, majd visszatoloncolják a származási országukba, noha a kutatások már bebizonyították, hogy a jelenlegi jóléti szint fenntartásához több külföldi munkaerőre van szükség. Még a regionális és országos munkáltatói szövetségek is a bevándorlók helyzetének rendezéséért emelnek szót, hogy kezelni tudják a munkaerőhiányt. A szövetségi migrációs politika azonban továbbra is elnyomja a törekvéseket, mintha a belga gazdaságnak kizárólag a migránsok hazatelepítése kedvezne. Ez a politika homlokegyenest ellenkezik a regionális kormány szemléletével, amely szerint „... az okmány nélküli személyeknek lehetővé kell tenni valamennyi joguk tényleges gyakorlását, és érdemi jövőbeli távlatokat kell kínálni”.

Ludo Horemans
EAPN Belgium

A *Hálózati Hírek* célja, hogy konkrét témákról általános vitát kezdeményezzen. Az itt szereplő vélemények nem feltétlenül tükrözik az EAPN álláspontját. Ha jelen szám tartalmával kapcsolatban észrevétele van, kérjük, küldje el e-mailben a team@eapn.skynet.be címre.

Szerkesztő: Fintan Farrell
A kiadásért felel: Audrey Gueudet

EAPN, Square de Meeûs 18 – B-1050 Brüsszel
Tel.: +32 2 226 58 50 – Fax: +32 2 226 58 69 – E-mail: team@eapn.skynet.be – Weboldal:
www.eapn.org

Az Európai Bizottság támogatásával